

ПРОЕКТ ЗАКОНУ УКРАЇНИ про «Автодорожній податок» з власників транспортних засобів

Метою цього законопроекту є радикальна зміна бюджетних питань в галузі автодорожнього господарства України, котра полягає в наступному:

- Збільшення фінансування ремонту та утримання автомобільних доріг України;
 - Роз'єднання державних і місцевих проблем утримання доріг шляхом утворення Державного та Місцевих дорожніх фондів;
 - Покращення контролю за використанням цільових коштів дорожніх фондів;
 - Утворення фінансової та матеріальної основи для розвитку автодорожньої галузі на місцевому та національному рівнях;
 - Подальший розвиток децентралізації влади шляхом збільшення місцевих бюджетів та зміцнення ролі органів місцевої влади у вирішенні нагальних проблем громад.
- Цим Законом встановлюється податок з власників наземних транспортних засобів як джерело фінансування будівництва, реконструкції, ремонту та утримання автомобільних шляхів загального користування

Стаття 1. Кабінету Міністрів України встановити акцизний податок на бензин, дизельне паливо та скраплений газ (зменшений в 3 рази):

акція на бензин – 71,2 євро за 1000 літрів;
акція на дизельне паливо – 46,5 євро за 1000 літрів;
акція на скраплений газ – 17,3 євро за 1000 літрів.

Стаття 2. Платниками «Автодорожнього податку»

Платниками податку з власників транспортних засобів є підприємства, установи та організації, які є **юрідичними особами**, іноземні юридичні особи (даші - юридичні особи), а також громадяни України, іноземні громадяни та особи без громадянства (даші - **фізичні особи**), які здійснюють першу реєстрацію в Україні, реєстрацію, перереєстрацію транспортних засобів та/або мають зареєстровані або незареєстровані власні транспортні засоби, які відповідно до статті 3 цього Закону є об'єктами оподаткування.

Стаття 3. Об'єкти оподаткування

Об'єктами оподаткування є:
вантажні автомобілі, сідельні тягачі,

автомобілі, призначені для перевезення не менше 10 осіб, включаючи водія, автомобілі легкові, автомобілі спеціального призначення, електромобілі, троллейбуси;
мотоцикли (включаючи мопеди);
прицепи та напівприцепи.

Стаття 4. Ставки і зарядування податку

Податок з власників транспортних засобів сплачується у таких розмірах:

Автомобілі вантажні автомобілі, сідельні тягачі, автомобілі, призначені для перевезення не менше 10 осіб, включаючи водія, автомобілі легкові, автомобілі спеціального призначення; електромобілі, троллейбуси;
мотоцикли (включаючи мопеди) – **1500** грн за тону ваги при повній вантажності згідно технічного паспорту;
прицепи та напівприцепи – 750 грн за тону ваги при повній вантажності згідно технічного паспорту;

Перша реєстрація в Україні - це реєстрація транспортного засобу в Україні, яка здійснюється уповноваженими державними органами України вперше щодо цього транспортного засобу.

Податок з визначених цим Законом власників наземних транспортних засобів сплачується юридичними та фізичними особами за місцем реєстрації таких транспортних засобів та зараховується до місцевих бюджетів, які власник заявляє як своє місце постійної реєстрації або як місце виробничої діяльності, у порядку, визначеному Бюджетним кодексом України.

Кошти цього податку спрямовуються на будівництво, реконструкцію, ремонт і утримання автомобільних доріг загального користування місцевого значення, вулиць і доріг у населених пунктах, що належать до комунальної власності, а також на потреби дорожнього господарства за напрямками, визначеними відповідно Верховною Радою Автономної Республіки Крим, областними, міськими, селищними та сільськими радами.

Стаття 5. Строки сплати податку

Податок з власників транспортних засобів та інших транспортних механізмів сплачується:

фізичними особами - перед проведенням першої реєстрації в

Україні, реєстрацією, перереєстрацією транспортних засобів, щорічно або щоквартально рівними частинами до 15 числа місяця, що настає за звітним роком або кварталом;

юридичними особами - щоквартально рівними частинами до 15 числа місяця, що настає за звітним кварталом

За придбани протягом року юридичними особами транспортні засоби, крім тих, що вперше реєструються в Україні, податок сплачується перед їх реєстрацією за місяці, які залишилися до кінця року, починаючи з місяця, в якому проведено реєстрацію транспортного засобу. За транспортні засоби, які вперше реєструються в Україні, податок сплачується перед їх першою реєстрацією. Розрахунок суми податку за такі транспортні засоби в 10-денний термін після їх реєстрації подається до відповідного податкового органу.

Фізичні особи - платники податку зобов'язані пред'являти органам, що здійснюють першу реєстрацію в Україні, реєстрацію, перереєстрацію, зняття з обліку засобів, капітації або платіжні доручення про сплату податку за попередній (у разі здійснення сплати) та за поточний роки.

Стаття 6. Від сплати Автодорожнього податку звільняються сільськогосподарські машини, механізми та транспортні засоби (трактори, комбайни, тракторні причепи).

Стаття 7. Порядок обчислення і сплати податку

Сума податку з власників транспортних засобів, що сплачується юридичними та фізичними особами, обчислюється за ставками, визначеними у статті 4 цього Закону. За транспортні засоби, придбані протягом року, крім тих, що вперше реєструються в Україні, податок сплачується пропорційно кількості місяців, які залишилися до кінця року, починаючи з місяця, в якому проведено реєстрацію транспортного засобу.

Обчислення та сплату податку власники транспортних засобів здійснюють самостійно, згідно ставок податку (Стаття 4), спрямовуючи податок на бюджетний рахунок ОМС відповідної громади.

Про сплачений податок ОМС громади надає свідоцтво, де вказується сума податку, транспортний засіб та термін дії «Автодорожнього податку».

Стаття 8. Облік платників податку здійснюється ОМС територіальних громад в Єдиному Всеукраїнському Реєстрі платників Автодорожнього податку, який складається згідно заяв власників до включення до Реєстру при реєстрації, перереєстрації автотранспортних засобів, чи в 6-місячний термін з дати об'яви про створення Єдиного Всеукраїнського Реєстру всіма власниками існуючих на той час в Україні автотранспортних засобів.

Стаття 9. Контроль сплати податку власниками автотранспортних засобів здійснюється органами місцевого самоврядування згідно відомостей з Єдиного Всеукраїнського Реєстру та органами МВС (Державної автотехнічної) при перевірках на дорогах.

Стаття 10. Відповідальність платників податку

У разі приховування (заниження) об'єктів оподаткування з власників транспортних засобів стягуються сума несплаченого податку, а також пеня або штраф у порядку, передбаченому законом.

При відсутності документів про сплату податку, водій транспортного засобу сплачує штраф, а власник засобу – Автодорожній податок.

Недоліки із сплати податку, а також суми штрафів, пеня стягуються з платників податку згідно із законодавством.

Стаття 11. Кабінету Міністрів України в 3-місячний термін привести всі закони та постанови згідно положень чинного Закону; створити Єдиний Всеукраїнський Реєстр платників Автодорожнього податку.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

У відповідності до статті 3 Закону України «Про джерела фінансування дорожнього господарства України», видати на фінансування робіт, пов'язаних з будівництвом, реконструкцією, ремонтном і утриманням автомобільних доріг загального користування здійснюється з Державного дорожнього фонду, який належить до спеціального фонду Державного бюджету України.

Основним складником цього фонду є акцизний податок з вироблених в Україні та з ввезених на митну територію України пального і транспортних засобів. Основна частка (93%) в цьому акцизному податку складається з податку на паливе: в 2021 році ставки цього податку складалось з євро/1000л бензину, 139,5 євро/1000л дизпалива та 52,0 євро/1000л скрапленого газу, а надходження акцизу до Державного бюджету заплановані на рівні 31,5 млрд.грн.

Цих коштів явно недостатньо: реальні річні потреби галузі, анонсовані «Укравтодором», оцінювались в 120 млрд.грн. на рік. В той же час на дорожні в 2021 році заплановано 81,3 млрд. грн., з них тільки 14,78 млрд. – на дорожні місцевого значення. При тому, що значна частина Державного дорожнього фонду – залучені гроші під державні гарантії. Очевидно, що при загальній дохідній частині цілого Державного бюджету в 1092 млрд.грн., говорити про кардинальне збільшення фінансування дорожньої галузі не доводиться.

Акція повинен збиратись ДФС бухгалтерно з кожного літру пального, котре знаходиться на митній території України. Тож для того, щоб пропозувати обсяг акцизного податку, необхідно знати реальну кількість спожитого в Україні палива.

Офіційні дані Держкомстату свідчать про те, що споживання нафти в Україні знизилось від 58,1 млн. т в 1991 році до 14,4 млн. т в 1996 році, тобто більше, ніж у чотири(!) рази за якихось п'ять років. Практично, обвальне та безпрецедентне зниження, за офіційними даними, споживання Україною нафти спинало один-в-один з приватизацією – в державі з'явивлись олігархічні клани та схеми розкрадання національного майна та доданої вартості.

Дані наукових досліджень однозвучно стверджують, що між рівнем ВВП та рівнем споживання нафти існує чітка кореляція, а загальний рівень споживання нафти в світі не зникається, а зростає – від 81 млн.барелів/день у 2005 році до 118 млн.барелів/день в 2025 році.

Так, валовий внутрішній продукт України в 1991 році склав 77,5 млрд.дол. США, а в 2018 році – 130,8 млрд.дол. США без урахування ВВП України тимчасово окупованих територій. Тобто, фактичне зростання ми мали б не у валтовому еквіваленті скламо 69%, і за всіма критеріями ми мали б зменшити, а збільшити споживання нафтопродуктів в сегменті одного лише автомобільного транспорту – без урахування залізничного, водного та повітряного транспорту, а також без урахування сільськогосподарської техніки, у відповідності до чинних вітчизняних нормативно-правових актів та статистики автовласників, зокрема:

Порядку визначення середньорічної вартості легкових автомобільів, мотоциклів, мопедів, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 10 квітня 2013 року № 403, додаток 2, та Наказу Міністерства Юстиції України № 60/5 «Про затвердження положення про порядок проведення судової автопроважної експертизи автотранспортних засобів та науково-методичні рекомендації з питань проведення автомобільної оцінки транспортних засобів», зареєстрованого в МЮ України 8 жовтня 1999 року за № 689/3982, додаток 7 до пункту 4.1.4. на кожного мешканця України генерується потенційно акцизу на паливе в цінах 2021 року в середньому біля 2000 гривень щорічно.

Це означає, що тільки в сегменті автомобільного транспорту споживання нафтопродуктів складає близько 30 млн. т.

Фактично, за всіма параметрами – від рівня ВВП країни до реально названого технічного парку – в Україні річне споживання менш ніж 30 млн. т нафтопродуктів слід визнати неможливим.

Принюскаючи, що обсяги спожитого бензину та дизпалива є однаковими, загальний акциз з цього палива має дорівнювати 5,3 млрд. євро або 180 млрд. гривень щорічно.

Слід визнати очевидним той факт, що цілі галузі економіки з моменту їх приватизації стали використовуватись не на благо українського народу, а лише заради збагачення олігархічних кланів. Причому, це збагачення відбувається в незаконний спосіб – як ми бачимо, одного лише акцизу на паливе в масштабах нашої держави не надходить до бюджету мінімуму 150 млрд.грн щорічно. Якщо ж узяти до уваги, що величина ПДВ в ціні на паливе співставна з величиною акцизу, то очевидно, що державний бюджет неадекватно щорічно (акциз + ПДВ) 300 млрд.гривень – 25% дохідної частини бюджету України.

Висновок:

З усією очевидністю, слід вважати поточний стан справ не збігом несприятливих обставин чи поганою роботою окремих державних менеджерів та політиків. Ідеться про системну, інституційну кризу, яка не вирішується в контексті виборів до Парламенту та призначень до Кабінету, а, якраз, навпаки – саме в чинній системі здійснення державної влади ця криза і виникла.

Відповідно, для змін становища у дорожній галузі, не можна обмежуватись локальним контролем на рівні міністерств чи відомств.

Враховуючи ж ціну питання – 25% дохідної частини бюджету держави – слід усвідомлювати **масштаб того інструменту, за допомогою якого ці зміни повинні бути виконані.**

Виходячи з цих міркувань, ми пропонуємо здійснити давно вже назрілу потребу наведення порядку в дорожньому господарстві України за допомогою принципу іншої взаємодії названих інституцій влади, котра полягає в ініціюванні та реалізації фактичної фінансової децентралізації, де основним суб'єктом формування місцевих цільових фондів стануть **безпосередньо територіальні громади.** Саме вони повинні отримати право та обов'язок адміністрування більшої частини акцизу на пальне.

Пропонуємо розділити існуючий акцизний податок на пальне на дві частини: 33% акцизу залишити для збору ДФС як головну складову Державного дорожнього фонду (56 млрд. грн.), 67% трансформувати в місцевий податок – «вантажний транспортний податок» (117 млрд. грн.), який спрямувати на формування місцевих дорожніх фондів, вирішення інших потреб громад.

Очевидно, що цей процес має вирішуватись через прийняття Верховною Радою Закону «Про Автодорожній податок» та інших нормативно-правових актів, а утворення самого законопроекту лежить в площині співпраці між громадами, Верховною Радою та Кабінетом Міністрів.